

ที่ กบ ๐๐๓๗.๓/ว ๕๑๗๓

ศาลากลางจังหวัดกระบี่
ถนนอุตรกิจ กบ ๘๑๐๐๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การดำเนินงานนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล

เรียน นายอำเภอเมืองกระบี่ นายอำเภออ่าวลึก นายอำเภอเหนือคลอง และนายอำเภอเกาะลันตา

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนา (ร่าง) รายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล
ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดกระบี่ได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๑๙ กระทรวงวัฒนธรรม พร้อมจัดส่งรายงานการประชุม โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย และในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่เป้าหมายทราบถึงแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ เพื่อประสานและสนับสนุนการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานตามแนวนโยบายจากผลการประชุมดังกล่าว จึงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานผลให้จังหวัดทราบด้วย เพื่อจะได้รายงานให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบต่อไป รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมาน แสงสอาด)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร/โทรสาร ๐-๗๕๖๑-๑๘๘๘, ๐-๗๕๖๒-๒๔๓๗

(ร่าง)

รายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล

ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓

วันจันทร์ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๑๘ กระทรวงวัฒนธรรม

เวลา ๑๓.๓๐ น.

ผู้มาประชุม

๑. นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม	ประธานกรรมการ
๒. นายสมชาย เลียงหลาย	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	รองประธานกรรมการ
๓. นายปรารพ เหล่าพานิช	รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการ
๔. ดร.ทรงวิทย์ เชื่อมสกุล	ผู้แทนปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
๕. นายธนา ชันทร โกวิท	ผู้แทนอธิบดีกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
๖. นางสาวสลาวีวรรณ ทัพทวิ	ผู้แทนอธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
๗. นายชัยยุทธ คุณชมภู	ผู้แทนอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	กรรมการ
๘. ดร.อัจฉรา วงศ์แสงจันทร์	ผู้แทนอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	กรรมการ
๙. นายสิทธินันต์ มานิตกุล	ผู้แทนเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
๑๐. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	(รองเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)	กรรมการ
๑๑. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		กรรมการ
๑๒. นายเหนือชาย จิระอภิรักษ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล	กรรมการ
๑๓. นายเกษม มีเสน	ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล
(วัฒนธรรมจังหวัดสตูล)	กรรมการ
๑๔. นายทวิชาติ อินทรฤทธิ์	ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต
(วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต)	กรรมการ
๑๕. นางอุทัย พัฒนพิชัย	ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา
(วัฒนธรรมจังหวัดพังงา)	กรรมการ
๑๖. นายเดชา กังสนันท์	ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา	กรรมการ

- ๑๓. นางกนกพรรณ แก้ววันท์
- ๑๔. นางธัญลักษณ์ สายพรมศักดิ์
- ๑๕. นายวรวิติ คำนสมพงษ์
- ๑๖. นายประหยัด ทิลา
- ๑๗. นายวิบูลย์ อ่อนพงษ์

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๕ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

๑.๑ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓

การประชุมครั้งนี้ เป็นการประชุมคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูชาวเล ครั้งที่ ๓ สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ความเห็นชอบเมื่อ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ซึ่งมีหน่วยงานที่ต้องดำเนินการตามมติหลายหน่วยงาน จึงจัดประชุมเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามมติดังกล่าว

ดร.ปรีดดา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล รักษาการแทนผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ได้เสนอลำดับความเป็นมาและการดำเนินงานของคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ดังต่อไปนี้

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ประชุมครั้งที่ ๑ มีการนำเสนองานการวิจัยเกี่ยวกับชาวเล และพิจารณาปัญหาด้านต่างๆ ของชาวเล และแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานระดับจังหวัด ๕ จังหวัดที่มีชาวเลอาศัยอยู่ มีวัฒนธรรมจังหวัดเป็นเลขานุการ วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ ประชุมครั้งที่ ๒ ได้รายงานการปฏิบัติงานของแต่ละจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาวชาวเล รายงานการสัมมนาชาวเล และสรุปประเด็นปัญหาของชาวเลเพื่อนำเสนอเป็นนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และในวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามนโยบายการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ตามหลักการมีมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาว มาตรการระยะสั้น มีการดำเนินการในระยะเวลา ๖ - ๑๒ เดือน ส่วนมาตรการระยะยาว มีระยะเวลา ๑-๓ ปี (ตามเอกสารประกอบการประชุม)

มติที่ประชุม : รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อพิจารณา

๒.๑ การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามมติของคณะรัฐมนตรี

ปัญหาที่พบในพื้นที่ คือการให้หรือกำหนดสถานะบุคคล กรณีต่างด้าวเข้าเมือง โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องเป็นคนที่ไม่สามารถกลับประเทศต้นทางได้และมีจุดเกาะเกี่ยวเป็นสำคัญ แต่เนื่องด้วยบางครั้งไม่พบตัวบุคคลที่สำรวจไว้ ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นบุคคลดั้งเดิมหรือไม่ อาจเนื่องมาจากบุคคลนั้นไม่มีที่พักพิงเป็นหลักแหล่ง แต่สำหรับชาวเลที่เป็นคนไทย ที่มีการผ่านประชาคม มีกฎหมายรองรับว่าสามารถเพิ่มชื่อตามกฎหมายได้ บุครก็สามารถได้รับสัญชาติไทย

ในปี ๒๕๕๓ เรื่อง การทำบัตรประชาชนตามยอดที่สำรวจหลังจากสิ้นปี จำนวน ๖๓๒ ราย ได้มีการเพิ่มชื่อและจัดทำบัตรประชาชนแล้ว ๕๓ ราย ที่เหลืออีก ๕๐๐ กว่าราย อยู่ระหว่างการดำเนินการของอำเภอและจังหวัด และมีอีก ๑๘ ราย กำลังเสนอ รวบรวมกระทรวงมหาดไทย เห็นชอบให้สัญชาติ

นายสมชาย เสียงหลาย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

มีประเด็นตัวเลขของประชากรชาวเลที่ยังไม่ได้รับสัญชาติที่ไม่ตรงกันกับของมูลนิธิชุมชนไท ควรต้องนำข้อมูลมาตรวจสอบกัน และควรมีการทำงานของกลไกในระดับพื้นที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีกรอบเวลาในการดำเนินงานให้ชัดเจน และหากมีประเด็นใดที่เกินขีดความสามารถก็จะได้นำปัญหาขึ้นมาให้คณะกรรมการชุดนี้พิจารณาหรือคณะกรรมการที่ท่านรัฐมนตรีจะให้แนวนโยบายต่อไป

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

มูลนิธิชุมชนไทควรต้องประสานข้อมูลกับกรมการปกครอง สำหรับตัวเลขผู้ไม่มีสัญชาติ ควรดูตัวเลขและดูตัวบุคคลให้ตรงกัน ถ้าเกินอำนาจหน้าที่ของระดับท้องถิ่น ต้องเสนอขึ้นมายังกระทรวงมหาดไทย

นางปรีดา คงแป้น มูลนิธิชุมชนไท

ที่ผ่านมามูลนิธิทำงานร่วมกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะส่งข้อมูลรายชื่อชาวเลผู้ไม่มีสัญชาติให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และขอให้กระทรวงมหาดไทยประสานงานกันกับคณะกรรมการชาวเลระดับจังหวัดว่ามีปัญหาอะไร ซึ่งต้องเป็นภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องลงไปดูข้อเท็จจริงร่วมกันด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

เมื่อมีมติคณะรัฐมนตรีรองรับและมีมาตรการแก้ปัญหาอย่างชัดเจนแล้ว จึงต้องรายงานคณะรัฐมนตรีทุกเดือนว่า แต่ละกระทรวงที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในแต่ละเดือนทำอะไรบ้าง

มติประชุม

๑. ให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยประสานข้อมูลกับมูลนิธิชุมชนไทในเรื่องตัวเลขผู้ไม่มีสัญชาติชาวเลให้ตรงกัน และให้กรมการปกครองรายงานการให้สถานะบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติชาวเลทุกเดือนต่อคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล

๒. ให้ตัวแทนผู้ว่าราชการจังหวัดประสานตัวเลขประชากรชาวเลที่ไม่มีสัญชาติที่ยังค้างอยู่ในแต่ละอำเภอ

นำเสนอขึ้น กระทรวงทรัพย์ฯ จะรับไปพิจารณาว่าข้อมูลนี้เกี่ยวข้องกับกระทรวงในพื้นที่ใดบ้าง ส่วนที่ไม่ใช่จะ
ขอให้มูลนิธิประสานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย

รองผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล

สำหรับเกาะหลีเป๊ะจ.สตูล มีชาวเลประมาณ ๑,๐๐๐ คน เดิมเกาะหลีเป๊ะเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเลและ
ชาวประมงอยู่ร่วมกัน มีการจับจองในพื้นที่ยี่ ๗ ของตำบลเกาะสาหร่าย โดยคนที่จับจองมากที่สุดคือกำนัน
พื้นที่เป็น ส.ก. ๑ มี ๔๑ แปลง ออกเอกสารสิทธิ์แล้วให้เป็น น.ส.๓ จำนวน ๒๐ แปลง ที่เหลือออกไม่ได้เพราะมี
การคัดค้าน เป็นพื้นที่ทับซ้อน ตอนนี้อยู่ที่ทราบว่าชาวเลได้ย้ายไปอยู่ที่หาดแม่หม้าย เกาะอาดังมากขึ้นประมาณ
๓๐-๔๐ ครอบครัว

ปัญหาในเรื่องที่ดินที่อยู่อาศัย เอกสารสิทธิ์ต่างๆ ของเกาะหลีเป๊ะเป็นปัญหามาก จากการประชุมคณะ
กรรมการระดับจังหวัด ได้มีมติว่าปัญหาเรื่องที่ดินบนเกาะหลีเป๊ะเป็นปัญหาที่มีมานานและรุนแรงมาก ไม่
สามารถแก้ปัญหาได้ในระดับพื้นที่ ขอมอบให้คณะกรรมการระดับชาติจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานและ
การประกอบอาชีพให้กับชาวเล

พลเอกสุรินทร์ พิกุลทอง กรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กปร.)

ปัญหาเรื่องที่ดินเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จากประสบการณ์การแก้ไขปัญหาที่ดิน การแก้ไขปัญหา
ความขัดแย้งส่วนใหญ่ทำในพื้นที่ไม่เคยสำเร็จ ที่สำเร็จได้เพราะมีการส่งกรรมการส่วนกลางไป และนำคนใน
พื้นที่ร่วมดำเนินการด้วย เป็นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน แต่หากแก้ที่หน่วยงานเดียวจะยาก ควรนำเอาปัญหา
ที่ดินทั้งหมดทุกชุมชนมาพิจารณา ตั้งทีมงานเล็กๆ จากส่วนกลางลงไป แต่ให้มีอำนาจที่จะรับประสานงานให้
หน่วยงานส่งเอกสารชี้แจง เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้เร็วขึ้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

อันนี้เป็นประเด็นที่ทราบเบื้องต้นว่าต้องรายงานคณะรัฐมนตรี อย่างกรณีที่ดินหลีเป๊ะที่เกินกำลังของ
ระดับจังหวัดก็เป็นเรื่องที่หน่วยงานกลางต้องเข้าไปช่วย

ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินในเกาะหลีเป๊ะ มีข้อมูลการออกเอกสารสิทธิ์ประมาณ
๕ ไร่แต่เมื่อเป็นเอกสารกลับเป็น ๑๕ ไร่ พื้นที่ข้างเคียงจึงถูกขยายวงกว้างออกไป แต่เกาะมีพื้นที่จำกัดประมาณ
๑,๒๐๐ ไร่ เมื่อมีการขยายออกไปก็เกิดปัญหาป่าถูกบุกรุก และในส่วนของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะพยาม
เนื่องจากการคัดค้านการประกาศพื้นที่อุทยาน จึงได้พิจารณาตัดพื้นที่เกาะพยามออกแล้ว และเปลี่ยนชื่อจาก
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะพยาม เป็นอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระนอง ได้มีการประกาศเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม
๒๕๕๒ ฉะนั้นกรมอุทยานแห่งชาติฯ จะไม่มีพื้นที่เกาะพยามที่มีปัญหาเรื่องที่ดินกับชาวเลแล้ว

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ในประเด็นการตั้งคณะกรรมการจากส่วนกลางเข้าไปดูปัญหาที่ดินทั้งหมดนั้นสามารถเสนอต่อคณะ
รัฐมนตรีได้ ในบางพื้นที่ปัญหาอาจยังไม่ยับ บางพื้นที่ก็มีปัญหาเฉพาะกรมเจ้าท่า อาจเร่งรัดและให้กรมเจ้าท่า

ส่วนปัญหาพิพาทคือกรณีที่ดินที่ระบุนอกเอกสารสิทธิ์ถูกต้อง เช่นพื้นที่ทำเหมืองแร่เก่า แต่เมื่อไปดูแผนที่ พบว่าถ้าดูก่อนสีนามีปรากฏว่าเกือบจะไม่มีร่องรอยว่าเรือเข้าไปจอดได้ ประเด็นนี้ต้องขอความร่วมมืออย่างจริงจังจากผู้เชี่ยวชาญเรื่องแผนที่และคณะกรรมการระดับชาติในการชี้จุดที่ถูกต้อง

นายภูเบศ จันทนิมิ ที่ปรึกษาท่านรมต.สาทิพย์ วงศ์หนองเตย/ประธานแก้ไขปัญหาที่ดินจังหวัดพังงา

จากคณะกรรมการเครือข่ายการปฏิรูปสังคมและการเมือง (คปสม.) ที่ท่านรมต.สาทิพย์ วงศ์หนองเตย แต่งตั้งนั้น ได้ทำเรื่องโจนคชุมชน มีการทำแผนที่ชุมชน มีการประสานงานลงสำรวจพื้นที่ จัดทำพิภพดาวเทียม ทั้งในจังหวัดภูเก็ตและพังงา ได้ตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยนายอำเภอ ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนชาวบ้านซึ่งทำงานอย่างเข้มแข็ง มีการรายงานสรุปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบและส่งมาที่สำนักนายกรัฐมนตรีด้วย ตอนนีเรื่องที่ดินถือว่ามีความก้าวหน้าไปมาก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

การฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลเริ่มจากกระทรวงวัฒนธรรม แต่ตอนแรกออกไปในหลายกระทรวงจึงไม่ทราบว่าเรื่องนี้ใครรับผิดชอบ ภายหลังที่มีมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงทรัพยากรฯ กระทรวงเกษตรฯ ที่รับผิดชอบเรื่องที่ดินก็ไม่ได้ดำเนินการอะไร เนื่องจากสำนักนายกรัฐมนตรีทำอยู่แล้ว ไม่มีการบูรณาการทำงานร่วมกัน กรณีจึงเป็นที่มาของการประชุมครั้งนี้ว่าใครทำอะไรกันอยู่

นายสมชาย เสียงหลาย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

มีประเด็นที่ต้องการข้อสรุปกรณีที่ทำนรัฐมนตรีได้มอบหมายให้คณะกรรมการระดับจังหวัดดำเนินการเรื่องที่ดินนั้น หากจังหวัดใดยังไม่ดำเนินการ ขอให้ท่านภูเบศ จันทนิมิช่วยพิจารณาสนับสนุนให้จังหวัดนั้นๆ สามารถจำแนกพื้นที่ในการจัดทำแผนที่ที่ดินและช่วยดูแลเรื่องงบประมาณในการจัดทำรังวัด ซึ่งจะนำมติดีที่ประชุมนี้มาเรียนไปคณะของท่าน รมต.สาทิค วงศ์หนองเตยด้วย

มติประชุม

๑. ให้คณะกรรมการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลระดับจังหวัดเร่งรัดในการแก้ปัญหาที่ดินและรายงานมายังคณะกรรมการระดับชาติถึงผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค โดยขอให้เร่งรัดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาในกรอบเวลา ๓ เดือน

๒. ปัญหาเรื่องที่ดินบนเกาะหลีเป๊ะ จ.สตูล เป็นปัญหาที่มีมานานและรุนแรงมาก ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในระดับพื้นที่ คณะกรรมการระดับชาติจะนำเรื่องรายงานคณะรัฐมนตรีและเข้ามาดูเรื่องนี้เป็นการเฉพาะสำหรับปัญหาที่ดินในบางพื้นที่ที่ไม่ซับซ้อนรุนแรง เป็นเรื่องเฉพาะหน่วยงานนั้นสามารถจัดการได้เองในระดับหน่วยงานและพื้นที่

รัฐบาลไทยไม่ได้ประกาศให้ชัดเจนว่าชาวเลเป็นส่วนหนึ่งของคนไทยและประเทศไทย หากมีการประกาศทุกหน่วยงานก็จะปฏิบัติเหมือนกับเป็นคนไทยทั้งหมด ควรทำข้อมูลให้ครบทุกจังหวัดมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเราจะเคลื่อนไปอย่างไร การแก้ไขปัญหาที่คืนก็มีอยู่แล้วทุกจังหวัด

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ในมติคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาทบทวนเรื่องการผ่อนปรนพิเศษ แต่กลับเสนอว่าเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ได้เพราะผิดกฎหมายนั้น ตรงนี้ไม่ใช่เจตนาของมติครม. การผ่อนปรนต้องทำได้ไม่ผิดกฎหมาย มติครม.นี้เป็นหลักประกันให้ชาวเล เป็นระเบียบเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองชาวเลในการประกอบอาชีพประมง อยากให้ไปดูระเบียบของกระทรวงฯ ด้วยว่าควรต้องปรับแก้ส่วนไหนเพื่อชาวเล สำหรับเรื่องที่ทำไปแล้วต้องขอหลักฐานในการดำเนินการด้วยว่าทำไปแล้วเมื่อไหร่ ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร ไม่เช่นนั้นจะไม่มีหลักฐานรายงานให้กับคณะรัฐมนตรี

มติที่ประชุม

๑. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการปรับแก้ระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับมติครม. เรื่องการผ่อนปรนพิเศษในการประกอบอาชีพประมงที่ใช้อุปกรณ์ดั้งเดิมของกลุ่มชาวเล

๒. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดส่งรายงานผลการดำเนินการตามมติครม. ด้วยผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวเล สำหรับกลุ่ม อูรักลาโว้ยนั้น กรมฯ ได้จัดทำหนังสือภูมิปัญญาเรื่องประมงของชาวเลชื่อว่า “อิกัดลาโวจ” เป็นหนังสือที่เล่าถึงปลาทะเลหลากหลายชนิดพร้อมรูปภาพสวยๆ ซึ่งเป็นผลงานของชาวเล กรมฯ มีความสนใจและพยายามทำงานส่งเสริมเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาเหล่านี้ไว้

นางปริดา คงแป้น มุลนิธิชุมชนไท

ขณะนี้ม็อบกรรมการชุดหนึ่งที่ตั้งขึ้นมาเพื่อยกระดับมติครม. ชาวเลให้เป็นเรื่องในเชิงกฎหมาย เป็นสถาบันที่ดูแลเรื่องชาวเลและอาจมีกองทุน โดยอยู่ในคณะของท่านวุฒิสภา ที่ปรีภยารมด.สาทิต ซึ่งต้องพูดคุยในรายละเอียดให้ชัดเจนขึ้นต่อไป ในฐานะที่ท่านร่ว.กระทรวงวัฒนธรรมอยู่ในที่นี้ จะขอเรียนปรึกษาด้วย ตอนที่คิดทำเรื่องชาวเลเห็นว่าเป็นการนำร่อง แต่ก็ควรมองเรื่องการดูแลชนเผ่าอื่นๆ ด้วย ควรมีการยกระดับสถาบันเพื่อมาดูแลชนเผ่าอื่นๆ ด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

สิ่งที่คิดตอนนี้คือต้องมีกรรมการกลางที่ดูแลชนเผ่าและแยกเป็นเรื่องของชนกลุ่มต่างๆ แต่ตรงนี้เป็นเรื่องระยะยาว สิ่งที่ยากเห็นก่อนคือการทำเรื่องชาวเลและกะเหรี่ยงให้นำร่องเสร็จเป็นเรื่องๆ ส่วนเรื่องคณะกรรมการกลางคิดว่าจะมีแน่นอนแต่ยังไม่ใช่ออนันต์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดูแลเด็กชาวเลในวัยเรียนที่อยู่ในสังกัด สพฐ. อยู่แล้ว แต่มีปัญหาตรงที่เด็กขาดเรียนบ่อย สำหรับหลักสูตรท้องถิ่นก็มีแนวนโยบายให้กับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้โรงเรียนในเขตพื้นที่นำไปจัดการเรียนการสอน เด็กชาวเลจะได้เรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตของเขา โดยจุดหลักจะเน้นเรื่องการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวเล

มติที่ประชุม

ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งข้อมูลให้ฝ่ายเลขานุการอย่างน้อย ๓ เรื่องคือ

๑. ตั้งแต่วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ กระทรวงศึกษาธิการ ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนชาวเลไปกี่ทุน ที่ไหนบ้าง

๒. มีการจัดหลักสูตรท้องถิ่นและดำเนินการที่ไหน อย่างไรบ้าง

๓. มีเด็กนักเรียนชาวเลออกจากการศึกษาที่ร้าย และกระทรวงฯ ได้เข้าไปแก้ปัญหาที่ร้าย

๑.๖ การแก้ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์

๑.๗ การส่งเสริมด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวเล

นายสมชาย เลียงหลาย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการเชิญชาวเลมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนอยู่กับที่คงไม่เหมาะกับชาวเล การจัดอบรมอาชีพต่างๆ นั้นควรต้องอบรมสิ่งที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวเลให้มากที่สุด ต้องทำให้ชาวเลรักษาอัตลักษณ์ของตัวเองไว้ให้ได้

ดร.ปรีดา เฉลิมเผ่ากอนันต์กุล รักษาการแทนผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ประเด็นการแก้ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ แม้หน่วยงานต่างๆ จะให้สวัสดิการช่วยเหลือชาวเลในรูปแบบต่างๆ แต่ก็ยังพบว่าชาวเลยังมีปัญหาในระดับปฏิบัติการ เช่นในโรงเรียน ครูก็ปฏิบัติแตกต่างกับเด็กชาวเล เด็กถูกปฏิบัติเหมือนราษฎรชั้นสอง มีศักดิ์ศรีไม่เต็มภาคภูมิ ตรงนี้เป็นประเด็นท้าทายในงานทางวัฒนธรรม

เมื่อสังคมอยากให้ชาวเลได้รับโอกาสเท่าเทียมกับคนไทย ทางสัญชาติ มีศักดิ์ศรี ที่ดินทำกิน มีอาชีพ แต่ในขณะที่ชาวเลก็ยังต้องรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ชาวเลอยู่ มีความภูมิใจในศักดิ์ศรีความเป็นชาวเล ทั้งสองมีความขัดกัน จึงต้องหาทางให้เคลื่อนไปพร้อมกันซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ศูนย์มานุษยวิทยาฯ จึงเสนอแนวคิดเรื่องทักษะวัฒนธรรมขึ้นมา ในประเทศอื่นๆ ที่มีชนกลุ่มน้อย ได้ให้ความสำคัญกับคนกลุ่มนี้มาก เป็นภาระทางวัฒนธรรมให้คนกลุ่มใหญ่เข้าใจชนกลุ่มน้อย และชนกลุ่มน้อยก็ต้องเข้าใจความคาดหวังของคนกลุ่มใหญ่ ทักษะวัฒนธรรมเป็นการเปิดพื้นที่ในระดับต่างๆ เช่นข้าราชการ กับชนพื้นเมืองให้มาปฏิสัมพันธ์กัน

เรื่องด้วยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) อยู่ภายใต้ร่มของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่ามีงบประมาณใช้ซื้อว่างบประมาณส่งเสริมความเข้มแข็งองค์กรชุมชนทุกปี ถ้าที่ประชุมมีมติมอบหมายให้ทางพอช.ดูแลงบประมาณส่วนนี้ คิดว่าชาวบ้านน่าจะประสานกับทางพอช. ได้ชัดเจนและตรงกว่า

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ขอเป็นมติที่ประชุม แจ้งไปทางกระทรวงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าเป็นมติของที่ประชุม เรื่องมอบให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นผู้ประสานดูแลด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งองค์กรชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมส่งเสริมชุมชนให้เกิดกิจกรรมที่มีความต่อเนื่อง

พลเอกสุรินทร์ พิกุลทอง กรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กปร.)

ขอให้ฝ่ายเลขานุการ ส่งบันทึกมติที่ประชุมนี้ไปยังพอช.ด้วย เพราะพอช.ขึ้นตรงกับท่านรัฐมนตรี ที่จริงงบประมาณนั้นใช้ยากแต่ภารกิจตรงนี้เป็นงานที่ทำหายและตรงกับการทำงานของพอช.อย่างยิ่ง จึงเป็นเรื่องที่น่าทำ

มติที่ประชุม

ขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมชุมชนชาวเลอย่างต่อเนื่อง โดยมอบให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นผู้ประสานดูแลด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งองค์กรชุมชน ทั้งนี้ให้ทำหนังสือแจ้งไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับทราบ

๑.๕ การจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการทำงานของเครือข่ายทะเล และให้มีงบประมาณส่งเสริม "วันนัดพบวัฒนธรรมชาวเล"

ดร.ปรีดา เฉลิมเผ่ากอนันต์กุล รักษาการแทนผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ได้มีการจัดงานไปแล้วเมื่อวันที่ ๖-๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา ที่จังหวัดพังงาใช้ชื่องานว่า "วันรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล" ในข้อ ๑.๕ นี้ต้องขอหารือร่วมกันจากที่ประชุมว่าจากเดิมที่เราใช้เดือนพฤศจิกายนของทุกปี แต่ตอนนี้เราใช้วันบุญเดือนสิบ เพื่อความสะดวกในการเตรียมการ การประสานงาน รวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งมีทั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ และกระทรวงวัฒนธรรม ไม่ทราบว่าหน่วยงานไหนจะรับไปดูแล

ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้จัดงานทุกปีในวันที่ ๕ สิงหาคม ซึ่งเป็นวันชนเผ่าพื้นเมืองโลก และมีแผนระยะยาวจัดงานจนถึงปี ๒๕๕๗ และในปีหน้าจะเสนอของบประมาณเพื่อจัดงานวันนัดพบวัฒนธรรมชาวเล

นางปรีดา คงแป้น มูลนิธิชุมชนไท

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องอื่นๆ

๓.๑ กลไกในการผลักดันและติดตามผลการดำเนินการ เพื่อให้นโยบายที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีได้รับการนำไปปฏิบัติในระดับชุมชน และเกิดผลอย่างจริงจัง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ต้องปรึกษากับสำนักเลขาธิการรัฐมนตรีอีกครั้ง คิดว่าต้องมีคำสั่งของนายกรัฐมนตรีออกมาเป็นคำสั่งใหม่เพื่อรองรับรัฐมนตรี เพราะว่าคำสั่งเดิมเป็นคำสั่งของกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งไม่กว้างพอที่จะรับมติคณะรัฐมนตรีได้ เพราะเกี่ยวข้องกับหลายกระทรวงด้วยกัน ฉะนั้นจะเสนอต่อรัฐมนตรีว่าให้มีคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรีออกมา โดยท่านนายกฯ อาจมอบรองนายกฯ ท่านใดท่านหนึ่งเป็นประธานเพื่อขับเคลื่อนมติคณะรัฐมนตรีฉบับนี้

สิ่งที่หน่วยงานต่างๆ ได้ทำไปแล้วขอให้รายงานมาไม่เกิน ๓ เดือนนี้ ก่อนที่จะเสนอคณะกรรมการชุดใหม่ คณะกรรมการระดับชาติอาจมาร่วมประชุมกันอีกรอบหนึ่ง คิดว่า ๓ เดือนเป็นระยะยาวสุดที่แต่ละหน่วยงานรายงานผลการดำเนินการมา พอได้ข้อมูลมาแล้ว เดือนที่ ๒ จะมีการประชุมเตรียมพร้อม และในเดือนที่ ๓ ก็เสนอปัญหาทั้งหมดเข้าสู่คณะกรรมการที่ท่านนายกรัฐมนตรีจะแต่งตั้งขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นผู้รับผิดชอบสรุปและส่งรายงานต่อไป

มติที่ประชุม

ประธานให้ทุกหน่วยงานรายงานการดำเนินงานภายใน ๓ เดือน ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ โดยให้ส่งมายังศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในฐานะเลขานุการในการทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล และนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบและดำเนินการต่อไป

ปิดประชุมเวลา ๑๖.๒๐ น.

ลงชื่อ ผู้จกรายงานการประชุม

(นางสาวจิระวรรณ บรรเทาทุกข์)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ลงชื่อ ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(ดร.ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล)

รักษากำแทนผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

กรรมการและเลขานุการ

แบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนนโยบายฟื้นฟูชีวิตชาวเล

ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : กระทรวงมหาดไทย

มาตรการฟื้นฟูระยะสั้น ดำเนินการภายใน ๖-๑๒ เดือน

- 1) การสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ด้วยการจัดทำโฉนดชุมชนเพื่อเป็นเขตสงวนและวัฒนธรรมพิเศษสำหรับกลุ่มชาวเล โดยให้มีการพิสูจน์สิทธิในที่อยู่อาศัยของชุมชนผ่านภาพถ่ายทางอากาศและด้วยวิธีอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เอกสารสิทธิแต่เพียงอย่างเดียว และให้แต่งตั้งอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดิน เพื่อการพิสูจน์ที่ดินชุมชนชาวเลเป็นการเฉพาะ
- 2) การช่วยแก้ปัญหาสุขภาพในชุมชนชาวเลที่ไม่มีบัตรประชาชน

มาตรการการฟื้นฟูในระยะยาว ดำเนินการภายใน ๑-๓ ปี

- 1) พิจารณากำหนดพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษที่เชื่อมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะสังคมวัฒนธรรมจำเพาะ

ประเด็นที่ควรพิจารณาในการดำเนินการตามมติที่ประชุม

- 1) ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดิน โดยประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลระดับจังหวัด คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินที่แต่งตั้งโดยสำนักนายกรัฐมนตรี และรายงานผลการดำเนินการมายังคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ภายในระยะเวลา ๒ เดือน
- 2) ให้กระทรวงมหาดไทยประสานกับคณะกรรมการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลระดับจังหวัด ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินในหมู่บ้านชาวเลที่ทับซ้อนกับพื้นที่ของกรมเจ้าท่า
- 3) ให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยประสานกับมูลนิธิชุมชนไทรวมถึงหน่วยงานที่ดำเนินการด้านสถานะบุคคลชาวเล เช่น สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิกระจกเงา ในเรื่องข้อมูลตัวเลขผู้ไม่มีสัญชาติชาวเลให้ตรงกัน และรายงานการให้สถานะบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติชาวเลต่อคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลทุกเดือน
- 4) ให้คณะกรรมการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลระดับจังหวัดซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน สรุปจำนวนประชากรชาวเลที่ไม่มีสัญชาติที่ยังค้างอยู่ในแต่ละอำเภอ และดำเนินการตามกระบวนการให้สัญชาติ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลและเงื่อนไขการไม่สามารถให้สถานะบุคคลแก่ชาวเลได้
- 5) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเขตวัฒนธรรมพิเศษที่เชื่อมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะสังคมวัฒนธรรมจำเพาะ

แบบรายงานผลการดำเนินการตามมติกรม.

เรื่อง/โครงการ (โปรดแจกแจงเป็นรายโครงการ/ประเด็น)

1. การแก้ไขปัญหาที่ดินในชุมชนชาวเลที่ทับซ้อนกับที่ดินของรัฐและเอกชน

2. การสำรวจที่ดินที่เป็นปัญหาอย่างมีส่วนร่วม โดยการจัดทำแผนที่ในระดับรังวัดเพื่อเป็นข้อมูลกลางและจัดลำดับประเภทความยากง่ายและซับซ้อนของปัญหาในชุมชนชาวเลทุกชุมชน
3. การดำเนินการแก้ปัญหาสัญชาติชาวเล
4. เรื่อง/โครงการอื่นๆ ที่ดำเนินการตามมติกรม.

หน่วยงานที่รับไปปฏิบัติ : กรม _____ กระทรวง _____
งบประมาณจากรัฐ _____ บาท งบประมาณจากแหล่งอื่น _____ บาท
รวมงบประมาณทั้งหมด _____ บาท ข้อมูล ณ วันที่ _____

สภาพปัญหาที่พบ (มีชุมชนชาวเลที่ใดบ้างที่มีปัญหาที่ดินทับซ้อน/ มีปัญหาสัญชาติและผลกระทบจากการเข้าไม่ถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ/ปัญหาอื่นๆ ที่พบ โปรดแจกแจงรายละเอียด) _____

เป้าหมายของการดำเนินการตามมติกรม. _____ (หน่วยงานมีเป้าหมายการดำเนินการอย่างไร) _____

วิธีการดำเนินการ _____ (ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างไร ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรชุมชนและผู้แทนชาวเลในระดับไหน อย่างไร) _____

ผลการดำเนินการตามมติ กรม. (มีผลการดำเนินการอย่างไร) _____

- ระดับความสำเร็จ _____

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (แจกแจงเป็นรายชุมชนว่าดำเนินการแก้ไขปัญหาดังขั้นตอนใด แล้วเสร็จกี่ชุมชน ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็อีกกี่ชุมชน/มีชาวเลที่ไม่ได้รับสัญชาติจำนวนกี่ราย และในกระบวนการให้สถานะบุคคลของชาวเลผู้ไม่มีสัญชาติกลุ่มนี้อยู่ในขั้นตอนใด และคาดว่าเมื่อใดจะได้สัญชาติทั้งหมด) _____

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (ผลกระทบเชิงการเปลี่ยนแปลงต่อชาวเลและสังคม - ผลจากการดำเนินการทำให้ชาวเลมีสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างไร) _____

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ _____ (อธิบายถึงปัญหาอุปสรรคที่พบ /เหตุผลที่ดำเนินการให้สัญชาติชาวเลล่าช้า
แนวทางแก้ไขที่หน่วยงานได้ดำเนินการ และข้อเสนอแนะ) _____

คาดว่าจะดำเนินการตามมติ กรม.แล้วเสร็จ _____

ผู้รับผิดชอบการรายงาน _____ ตำแหน่ง _____

กลุ่มงาน _____ สำนัก/กอง _____

โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____ E-mail address _____